

Okruhy otázek k atestační zkoušce specializačního vzdělávání v oboru Hygiena a epidemiologie

Odborný pracovník v ochraně a podpoře veřejného zdraví pro hygienu a epidemiologii

I. Veřejné zdraví a management práce v ochraně veřejného zdraví

1. Vymezení problematiky veřejného zdraví, determinanty zdraví a jejich aktuální situace v ČR, aktuální zdravotní politika v evropském kontextu.
2. Systém monitorování zdravotního stavu obyvatelstva ČR ve vztahu k životnímu prostředí, koncepce monitoringu, aktuální závěry.
3. Systém ochrany a podpory veřejného zdraví v ČR a v evropském kontextu, jeho instituce a vymezení jejich kompetencí, soustava orgánů ochrany veřejného zdraví a jejich působnost, pravomoc, oprávnění, úkoly, spolupráce s dalšími dozorovými orgány.
4. Aktuální právní úprava a platné právní předpisy a stav jejich harmonizace s právem Evropských společenství týkající se ochrany a podpory veřejného zdraví. Práva a povinnosti fyzických a právnických osob v oblasti ochrany a podpory veřejného zdraví v péči o životní a pracovní podmínky.
5. Aktuální koncepce a náplň oboru ochrana a podpora veřejného zdraví a jednotlivých hygienických oborů.
6. Státní zdravotní dozor, výkon a průběh SZD, aplikace zákona o státní kontrole.
7. Aktuální zákonná úprava správního řízení, účel a základní zásady správního řízení, řízení v 1. stupni, vedení dokumentace a spisu.
8. Zvláštní typy řízení – příkazní řízení, řízení na místě, aplikace přestupkového zákona v praxi OOVZ.
9. Plnění úkolů orgánů ochrany veřejného zdraví jako dotčeného správního úřadu, stanoviska a závazná stanoviska.
10. Ukazatele zdravotního stavu obyvatelstva.
11. Informační systémy ve zdravotnictví, národní zdravotnické registry a informační systémy využívané v ochraně a podpoře veřejného zdraví.
12. Procesy EIA, SEA, HIA a jejich využití jako nástroje pro ochranu veřejného zdraví.

13. Základy systému hodnocení a odhadu zdravotních rizik na základě toxikologických a epidemiologických dat, identifikace nebezpečnosti chemických, biologických a fyzikálních agens, vztah dávky a účinku u látek s prahovými a bezprahovými účinky, hodnocení expozice, charakterizace rizika.
14. Koncepce krizové připravenosti a zapojení systému ochrany veřejného zdraví, management krizové prevence a represe, algoritmus zásahů OOVZ, pandemické plány.
15. Způsobilost k výkonu práce ve zdravotnictví a ve státní správě, personální management a postgraduální vzdělávání v ochraně a podpoře veřejného zdraví.
16. Systémy kvality ve zdravotnictví a v ochraně veřejného zdraví, standardizace práce správních úřadů, návaznost systémů kvality laboratorních pracovišť.
17. Bezpečnost a ochrana zdraví při práci odborného pracovníka v ochraně a podpoře veřejného zdraví, rizika při výkonu práce a jejich prevence, specifická rizika při výkonu státního zdravotního dozoru.
18. Optimální komunikace při výkonu státního zdravotního dozoru, asertivní a průlomová komunikace, efektivní komunikace.
19. Pracovní typologie osobností, osobnosti vytvářející stres a účinná obrana, problémové situace při výkonu SZD, komunikace s klienty.
20. Předcházení korupčnímu jednání v práci orgánů ochrany veřejného zdraví, etický kodex, povinné zdvořilé chování úředních osob.
21. Komunikace rizika, komunikace s obyvatelstvem jako součást krizového řízení, komunikace s médii, komunikace s veřejností prostřednictvím informačních materiálů.
22. Aktuální právní problematika oboru HOK.
23. Aktuální právní problematika oboru HP.
24. Aktuální právní problematika oboru HV. Evropské potravinové právo.
25. Aktuální právní problematika oboru PBU.
26. Aktuální právní problematika oboru HDM.
27. Aktuální právní problematika oboru epidemiologie.

II. Hygiena

1. Vztah životních podmínek a zdraví obyvatelstva, specifikace biologických, chemických a fyzikálních škodlivin, legislativní ochrana procesem HIA a HRA.
2. Hygienické požadavky na zdravotní nezávadnost a jakost vody určené pro lidskou spotřebu, monitorování kvality pitné vody, možné zdroje znečištění a zdravotní rizika, limitní ukazatele a jejich interpretace pro vyhodnocení závažnosti dopadu a odhad zdravotních rizik, rozsah a četnost kontrol.
3. Odběrová místa a požadavky na odběr vzorků pro rozbor pitných vod, stanovené organoleptické a zdravotně závažné ukazatele jakosti pitných vod (chemické, biologické a mikrobiologické), požadavky na laboratoře a interpretace jejich protokolů.
4. Hygienické požadavky na vodu určenou ke koupání ve volné přírodě (přírodní koupaliště, další povrchové vody ke koupání) a v umělých koupalištích, hygienické požadavky na koupaliště a sauny, možné zdroje znečištění a zdravotní rizika, povinnosti provozovatelů koupališť, zásady provádění kontrol a jejich rozsah a četnost.
5. Ukazatele jakosti vody ke koupání ve volné přírodě, ukazatele jakosti vod v umělých koupalištích, místa odběru vzorků a způsob vzorkování rekreačních vod, požadavky na laboratoře a interpretace jejich protokolů.
6. Hygienické požadavky na výrobky přicházející do přímého styku s vodou a na úpravu vody. Výluhové zkoušky, hodnocení a interpretace výsledků výluhových testů, legislativní úprava.
7. Hlavní indikátory znečištění venkovního ovzduší a jejich vliv na zdraví populace, zdroje znečištění, legislativní opatření v ochraně ovzduší a kompetence dozorových orgánů, odhad expozic imisním kontaminantům a hodnocení zdravotních rizik.
8. Hygienické požadavky na vnitřní prostředí staveb (indoor), chemické, fyzikální a biologické ukazatele pro hodnocení vnitřního prostředí pobytových místností staveb, zdravotní význam a zdroje škodlivin ve vnitřním prostředí, strategie vzorkování a požadavky na laboratoře, interpretace jejich výsledků.
9. Hluk a vibrace v komunálním prostředí, zdroje a zdravotní rizika pro populaci, fyzikální charakteristiky hluku a vibrací, deskriptory, hygienické limity, měřicí místa a interpretace naměřených hodnot, požadavky na měření.
10. Aktuální právní úprava ochrany před hlukem a vibracemi a dozorové kompetence, opatření k omezení expozice hluku, staré hlukové zátěže, hluk z pozemní dopravy, hluk z letecké dopravy, hluk z provozoven služeb, hluk v chráněných vnitřních prostorách, úloha EIA.
11. Elektrická a magnetická pole a neionizující elektromagnetické záření v komunálním prostředí, účinky na zdraví a zdravotní rizika, zdroje, zjišťování expozice neionizujícímu záření, hygienické limity – nejvyšší přípustné hodnoty, referenční úrovně měřitelných veličin.

12. Problematika mikroklimatických faktorů vnitřního prostředí, aktuální právní úprava, hodnocené veličiny a jejich interpretace.
13. Osvětlení komunálního prostředí, osvětlení denní a umělé, požadavky na osvětlení, posuzování obtěžování světlem, požadavky na měření, interpretace naměřených hodnot.
14. Problematika nakládání s odpady a související zdravotní rizika pro populaci, druhy odpadů a problematika jejich likvidace, odhad expozice a hodnocení rizika, odpady ze zdravotnictví.
15. Hygienická problematika a dozorová činnost v ubytovacích zařízeních a zařízeních sociální péče. Problematika pohřebnictví a pohřbívání, účast orgánů ochrany veřejného zdraví v této oblasti.
16. Činnosti epidemiologicky závažné, zásady osobní a provozní hygieny při těchto činnostech, provozní řády, povinnosti osob provozujících činnosti epidemiologicky závažné, charakteristiky skupin živností provozujících činnosti epidemiologicky závažné.
17. Činnosti epidemiologicky závažné v péči o tělo, možná zdravotní rizika, požadavky na speciální přístroje v péči o tělo, výkon SZD.
18. Postup a účast orgánů ochrany veřejného zdraví v preventivním dozoru jako dotčeného správního úřadu v problematice hygieny obecné a komunální, posuzování projektové dokumentace a vydávání závazných rozhodnutí a stanovisek.
19. Nástroje k řízení ochrany veřejného zdraví v problematice hygieny obecné a komunální.
20. Vliv výživy na zdraví, ochranné a rizikové faktory ve výživě, specifické rizikové skupiny populace.
21. Nutriční hodnota a zdravotní bezpečnost potravin a pokrmů, metody zjišťování výživového stavu obyvatelstva a sledování spotřeby, základní výživové faktory, onemocnění z nedostatku a nadbytku.
22. Chemická agens v potravinách a pokrmech, právní úpravy pro cizorodé látky, organické a anorganické kontaminanty, rezidua pesticidů, bakteriální toxiny a mykotoxiny, aditiva, zdravotní rizika a jejich hodnocení.
23. Mikrobiologická agens v potravinách a pokrmech, průkaz a hodnocení, právní úprava, zdravotní rizika a jejich hodnocení.
24. Provádění státního zdravotního dozoru nad výrobou potravin a pokrmů, strategie a taktika odběru vzorků pokrmů, měření prováděná na místě, senzorické hodnocení.
25. Zásady osobní a provozní hygieny v potravinářských provozech, povinnosti pracovníků v potravinářských zařízeních a v provozovnách stravovacích služeb, správná výrobní praxe.

- 26.** Alimentární onemocnění, jejich zdroje a preventivní opatření v potravinářských zařízeních a provozovnách stravovacích služeb.
- 27.** Analýza rizik a postupy zajištění bezpečnosti potravin a pokrmů založené na zásadách systému HACCP.
- 28.** Systém rychlého varování RASFF, funkce a přenos informací v EU, spolupráce dozorových orgánů v oblasti potravin a pokrmů, národní kontaktní místo.
- 29.** Požadavky na výstavbu a provoz zařízení stravovacích služeb, posuzování projektové dokumentace pro výstavbu a provoz zařízení stravovacích služeb z hlediska výroby bezpečných potravin, závazná rozhodnutí a stanoviska.
- 30.** Poradenská činnost v oblasti prevence výživou.
- 31.** Předměty běžného užívání, legislativní vymezení a požadavky na jednotlivé kategorie předmětů běžného užívání, povinnosti výrobců, dovozců a distributorů, výstražné systémy rychlého varování, bezpečnost výrobků.
- 32.** Hygienické požadavky na předměty přicházející do styku s potravinami, zdravotní rizika kontaminace potravin a pokrmů z materiálů, druhy FCM a požadavky na jejich bezpečnost, státní zdravotní dozor, migrační zkoušky a hodnocení jejich výsledků, odběry vzorků a interpretace laboratorních výsledků.
- 33.** Hygienické požadavky na kosmetické prostředky, legislativní opatření, zdravotní rizika, metody zkoušení, státní zdravotní dozor, odběry vzorků a požadovaná vyšetření, interpretace výsledků.
- 34.** Hygienické požadavky na hračky a předměty pro děti do 3 let věku, legislativní opatření, zdravotní rizika, státní zdravotní dozor, odběry vzorků a požadovaná vyšetření, interpretace výsledků.
- 35.** Zvláštnosti populační skupiny dětí a mladistvů, charakteristiky vývoje dětí dle věkových období, základní ukazatele zdravotního stavu v dětském a dorostovém období.
- 36.** Hodnocení výživového stavu, doporučené dávky živin, zásady zdravé výživy a pitného režimu s ohledem na specifiku populační skupiny dětí a mladistvých, hodnocení ukazatelů jakosti pitné vody ve vztahu k dětem a mladistvým, současné priority ve výživě dětí a mladistvých.
- 37.** Hlavní zdravotní rizika pro populační skupinu dětí a mladistvů: obezita, návykové látky, úrazy – epidemiologická situace, rizikové faktory, možnosti prevence.
- 38.** Hygienické požadavky na výstavbu a provoz zařízení školního stravování, požadavky na stravovací zařízení pro děti, státní zdravotní dozor, povinnosti pracovníků v zařízeních školního stravování, HACCP v provozech školního stravování.
- 39.** Hygienické požadavky na výstavbu a provoz škol a školských zařízení a ostatních zařízení pro děti, preventivní a protiepidemická opatření, státní zdravotní dozor. Hygienické požadavky na venkovní hrací plochy.

40. Hygiena pedagogického procesu, režim dne, fyziologické a hygienické podmínky výchovně vzdělávacích procesů.
41. Poradenská činnost, zdravý životní styl mladistvých (výživa, tělesná aktivita, prevence zneužívání návykových látek, rizikového chování a úrazů), možnosti intervence.
42. Hygienická problematika praktické výuky žáků při přípravě na povolání.
43. Hygienické požadavky na zotavovací a jiné podobné akce pro děti a jejich provozování, preventivní a protiepidemická opatření v zařízeních dětské letní rekreace.
44. Posuzování projektové dokumentace a činnost OOVZ jako dotčeného orgánu státní správy, požadavky na řešení fyzikálních, chemických a biologických parametrů vnitřního prostředí v zařízeních pro děti a mladistvé, vydávání závazných rozhodnutí a stanovisek.
45. Hygienické požadavky na pracovní prostředí a prostory pracovišť, právní předpisy, které tyto požadavky řeší.
46. Chemické látky jako rizikový faktor pracovních podmínek – aktuální právní úprava pro klasifikaci chemických látek, problematika práce s látkami karcinogenními, mutagenními a toxickými pro reprodukci, PEL a NPK chemických škodlivin v pracovním prostředí.
47. Významné chemické škodliviny v pracovním prostředí.
48. Stanovení expozice chemickým látkám při práci, principy strategie a taktiky měření chemických škodlivin v pracovním prostředí, interpretace výsledků pro hodnocení pracovního prostředí, využití metod orientačních a detekčních.
49. Biologické monitorování expozice chemickým látkám, typy biologických expozičních testů, odběry vzorků, interpretace výsledků.
50. Prach a aerosoly jako rizikové faktory pracovních podmínek – účinek na zdraví a profesionální onemocnění, klasifikace prachů, zdroje, PEL prachu, strategie a taktika měření a interpretace výsledků.
51. Azbest v pracovním prostředí. Možné expozice v současné době, minimální opatření k ochraně zdraví při práci s azbestem
52. Práce s biologickými činiteli, vymezení jejich skupin dle právní úpravy, profesionální přenosná a parazitární onemocnění.
53. Větrání a vytápění pracovišť, hygienické požadavky na prostory pracovišť.
54. Hluk jako rizikový faktor pracovních podmínek, účinky na zdraví a zdravotní rizika, zdroje, zásady ochrany zdraví před nepříznivými účinky hluku, hygienické limity a jejich interpretace, strategie a taktika měření, hodnocení výsledků.

- 55.** Vibrace jako rizikový faktor pracovních podmínek, účinky na zdraví a zdravotní rizika, zdroje, zásady ochrany zdraví před nepříznivými účinky vibrací, hygienické limity a jejich interpretace strategie a taktika měření, hodnocení výsledků.
- 56.** Neionizující záření jako rizikový faktor pracovních podmínek, elektromagnetická pole, účinky na zdraví a zdravotní rizika, zdroje, zjišťování expozice neionizujícímu záření, hygienické limity.
- 57.** Osvětlení jako rizikový faktor pracovních podmínek – osvětlení denní, umělé, sdružené, zdravotní rizika, strategie a taktika měření, hodnocení výsledků.
- 58.** Mikroklima jako rizikový faktor pracovních podmínek, jeho jednotlivé parametry, vliv na zdraví, třídy práce, strategie a taktika měření jednotlivých parametrů, hodnocení výsledků, práce vykonávané při nadměrné tepelné zátěži, práce vykonávané v chladu, požadavky na ochranu zdraví při práci, ochranné nápoje.
- 59.** Posuzování pracovní činnosti – fyzická zátěž, zátěž dynamická a statická, hygienické limity, manipulace s břemeny, onemocnění z jednostranné, dlouhodobé a nadměrné zátěže pohybového ústrojí, pracovní polohy a požadavky na pracovní místo.
- 60.** Posuzování pracovní činnosti – psychická a senzorická pracovní zátěž, noční práce, práce na směny, práce se zobrazovacími jednotkami.
- 61.** Hodnocení rizik v pracovním prostředí, kategorizace prací, legislativní podklady, rizikové práce a jejich vyhlášení a evidence.
- 62.** Nemoci z povolání, přehled a aktuální právní úprava, onemocnění související s prací, preventivní lékařské prohlídky.
- 63.** Pracovní lékařské služby, aktuální právní úprava, hlavní úkoly, posuzování zdravotní způsobilosti k práci.
- 64.** Preventivní hygienický dozor a posuzování projektové dokumentace z hlediska ovlivnění budoucího stavu pracovního prostředí, stanoviska dotčeného orgánu státní správy pro oblast pracovního prostředí, vydávání závazných rozhodnutí a stanovisek.

III. Epidemiologie a podpora zdraví

1. Prevence, úrovně prevence a jejich možnosti, intervence individuální a public health, cesty ovlivnění epidemického výskytu hlavních onemocnění.
2. Epidemiologické ukazatele pro vyjadřování rizika, ukazatele výskytu nemoci a úmrtnosti.
3. Epidemiologické metody v infekční a neinfekční epidemiologii, epidemiologické studie, zásady jejich organizace.
4. Medicína založená na důkazech – výklad pojmu, princip, užití. Asociace a kauzalita, validita asociace, možné zavádějící faktory v průkazu kauzálního vztahu, ukazatele pro měření asociace.
5. Tvorba souborů pro epidemiologické studie, základní epidemiologické charakteristiky, výběr kontrolních skupin.
6. Metody stanovení expozice rizikovým faktorům, skriningová vyšetření pro vyhledávání nemocí, možnosti zjišťování imunologického statusu populace.
7. Proces šíření nákazy v lidské populaci, faktory ovlivňující proces šíření, ovlivnění procesu protiepidemickými opatřeními (eliminace zdroje, přerušení přenosu), problematika nosičství.
8. Obranné mechanismy nespecifické a specifické, pasivní a aktivní imunita, imunizace, využití v současné praxi.
9. Očkování – členění dle legislativy, význam očkování, očkování v dětském a dospělém věku, strategie očkovacích programů.
10. Typy vakcín, druhy očkovacích látek, jejich výhody a nevýhody, kontraindikace a možné komplikace, způsoby aplikace.
11. Sterilizace, dezinfekce, dezinfekce a deratizace.
12. Infekční onemocnění - dle infekčních agens a dle cesty přenosu.
13. Surveillance přenosných nemocí. Eradikace a eliminace infekcí.
14. Mezinárodní zdravotní předpisy, spolupráce na mezinárodní úrovni, opatření při hromadných akcích.
15. Alimentární nákazy v lidské populaci, epidemiologie, možnosti prevence.
16. Respirační nákazy (bakteriální, virové), epidemiologie, prevence. Sezónní a pandemická chřipka, pandemický plán.
17. Nákazy kůže a povrchových sliznic, epidemiologie, prevence.
18. Nákazy s přírodní ohniskovostí, epidemiologie, možnosti prevence.
19. Transmisivní nákazy, epidemiologie, možnosti prevence.

20. Importované nákazy a rizika jejich šíření v populaci, prevence nákaz spojených s cestami do exotických zemí.
21. Profesionální nákazy. Profesionální nákazy ve zdravotnictví.
22. Nozokomiální nákazy - výskyt, zdroje a původci, přenos, klinické manifestace.
23. Nozokomiální nákazy – možnosti ovlivnění výskytu a předcházení, preventivní a represivní opatření.
24. Státní zdravotní dozor ve zdravotnických zařízeních a zařízeních sociálních služeb.
25. Sexuálně přenosné nákazy včetně HIV/AIDS, epidemiologické charakteristiky, možnosti prevence.
26. Nákazy přenášené krví a biologickým materiálem, nákazy s transplacentárním a perinatálním přenosem.
27. Chronická neinfekční onemocnění, výskyt, prevence, epidemiologické ukazatele vztahu expozice a odezvy ve vztahu k životnímu a pracovnímu prostředí, rizikové a ochranné faktory zdravotního stavu populace.
28. Kardiovaskulární nemoci – epidemiologie, rizikové a ochranné faktory zdravotního stavu populace, možnosti prevence.
29. Nádorová onemocnění – epidemiologie, rizikové a ochranné faktory zdravotního stavu populace, možnosti prevence.
30. Metabolická onemocnění - epidemiologie, rizikové a ochranné faktory zdravotního stavu populace, možnosti prevence.
31. Metody a analýzy sledování drogových a jiných závislostí.
32. Posilování, rozvoj a podpora zdraví v systému péče o zdraví. Hodnocení zdravotního stavu obyvatelstva a aktuální vývoj demografických ukazatelů (v ČR, v kontextu Evropských společenství).
33. Vliv socioekonomických faktorů na veřejné zdraví, psychosociální determinanty zdraví, socioekonomický status.
34. Zdravý životní styl v prevenci chronických neinfekčních onemocnění, možnosti intervence.
35. Zdravotní politika a strategie pro zdraví, organizace preventivní činnosti v ČR, metody podpory zdraví, realizace komunitních programů a jejich hodnocení.
36. Preventivní a intervenční programy podporující zdraví, orientační vyšetření zdravotního stavu klientů, poradenská činnost u různých populačních skupin, tvorba programů ochrany a podpory zdraví při práci.

Doporučená literatura

1. BARTŮŇKOVÁ J., ŠEDIVÁ A.: *Imunologie – minimum pro praxi*. 1.vyd. Praha: TRITON, 1997. 89 s. ISBN 80-85875-36-5.
2. BEDNÁŘ M. A KOL.: *Lékařská mikrobiologie – bakteriologie, virologie, parazitologie*. 1.vyd. Praha: MARVIL, 1996. 558 s.
3. BENCKO V., CIKRT M., LENER J.: *Toxické kovy v životním a pracovním prostředí*, Praha, Grada Publisching s.r.o. , 1995.
4. CIKRT M., MÁLEK B. A KOL.: *Pracovní lékařství I. – III.*, Praha: CIVOP 1995.
5. CIKRT M., TUČEK M., PELCLOVÁ D.: *Pracovní lékařství*. Praha: Grada Publishing 2005.
6. CSEMY L., KRCH F., PROVAZNÍKOVÁ H., RÁŽOVÁ J., SOVINOVÁ H. *Životní styl a zdraví českých školáků*, Praha: Psychiatrické centrum, ISBN 80-85121-94-8.
7. GÖPFERTO VÁ D, PAZDIORA, P., DÁŇOVÁ, J.: *Epidemiologie infekčních nemocí*. Učebnice pro LF (bakalářské a magisterské studium). 1.vyd. Praha: Karolinum, 2002, 230 s. ISBN 80-246-0452-3.
8. GÖPFERTO VÁ D, ŠMERHOVSKÝ Z.: *Praktická cvičení z epidemiologie*. Praha, Karolinum 2008 ISBN 978-80-246-1541-7.
9. HLADKÝ A., ŽÍDKOVÁ Z.: *Metody hodnocení psychosociální zátěže*. Praha: Karolinum UK 1999.
10. HRUBÝ S., TUREK B.: *Mikrobiologická problematika ve výživě*, Brno: IDVPZ 1996.
11. JANOUT V.: *Klinická epidemiologie – Nedílná součást rozhodovacích procesů*. Praha: Grada 1998.
12. JIRÁK Z. A KOL.: *Fyziologie práce*. Ostrava: OU 2005.
13. JOKL M.: *Zdravé obytné a pracovní prostředí*, Praha: Academia, 2002.
14. KEBZA V.: *Psychosociální determinanty zdraví*, Praha: Academia 2005, ISBN 80-200-1307-5.
15. KLEINWÄCHTROVÁ H., BRÁZDOVÁ Z.: *Výživový stav člověka a způsoby jeho zajišťování*, Brno: IDVPZ 2001.
16. KOLEKTIV AUTORŮ: *Pracovní lékařství. Základy primární pracovně lékařské péče*. Brno: NCONZO 2005.
17. KOLEKTIV AUTORŮ: *Zásady správné výrobní a hygienické praxe ve stravovacích službách*, Část I, II,
18. KOMÁREK L., PROVAZNÍK K., KODAT V.: *Hygiena pracujícího dorostu*, Praha: Avicenum, 1989.

19. MELICHERČÍKOVÁ V.: *Sterilizace a dezinfekce ve zdravotnictví*. 1.vyd. Praha: GRADA, 1998.102 s. ISBN 80-7169-442-8.
20. ODSTRČIL J., ODSTRČILOVÁ M.: *Chemie potravin*, Brno: NCONZO, 2006.
21. PODSTATOVÁ H.: *Mikrobiologie, epidemiologie, hygiena. Hygiena zdravotnických zařízení*, Olomouc: EPAVA, 2005.
22. PROVAZNÍK K. A KOL.: *Manuál prevence v lékařské praxi, VIII- Základy hodnocení zdravotních rizik*, 2000.
23. PROVAZNÍK K., A KOL.: *Manuál prevence v lékařské praxi - IV. Základy prevence infekčních onemocnění*. 1. vyd. Praha: SZÚ, 1996. 126 s. ISBN 80-7168-400-7.
24. SYMON K., BENCKO V. A SPOL.: *Znečištění ovzduší a zdraví*, Praha: Avicenum 1988.
25. SZÚ PRAHA, KOL.: *Manuál prevence poruch zdraví dětí a mládeže*, 1999.
26. SZÚ Praha, kol.: *Manuál prevence – II-Výživa*, 1995.
27. SZÚ PRAHA: *Manuál prevence v lékařské praxi V. - Prevence nepříznivého působení faktorů pracovního prostředí a pracovních procesů*. Praha: Fortuna 1997.
28. ŠEJDA, J., ŠMERHOVSKÝ, Z., GÖPFEROVÁ, D.: *Výkladový slovník epidemiologické terminologie*, 1.vyd. Praha: Grada, 2005. 120 s. ISBN 80-247-2068-4.
29. ŠRÁMOVÁ H. A KOL.: *Nozokomiální nákazy II*. vyd.1. Praha: MAXDORF-JESSENIUS, 2001.303 s. ISBN 80-85912-25-2.
30. ŠVEC F.: *Obecná a komunální hygiena I, II díl*, Brno: IDVPZ 1990.
31. VELÍŠEK J.: *Chemie potravin*, 1,2, Tábor: Ossis 1999,
32. VOLDŘICH M., JECHOVÁ M. KOL.: *Bezpečnost pokrmů a gastronomie-HACCP, Správná výrobní a hygienická praxe*, Praha 2004.
33. WILKINSON R., MARMOT, M.: *Sociální determinanty zdraví – Fakta a souvislosti*, V českém vydání Kostelec n. ČL - IZPE 2005 ISBN 80-86625-46-X.
34. ZOTHOVÁ J.: *Hygiena dětí a dorostu*, Brno: IDVPZ 1995.
35. Národní politika podpory jakosti.
36. Ministerstvo zdravotnictví ČR. Státní zdravotní ústav: *Bezpečnost a ochrana zdraví při práci v malých a středních podnicích. Příručka pro zaměstnavatele*. „The Work Life and EU Enlargement Project“. Swedish National Labour Market Board. Swedish Work Environment Authority. Praha: Nakladatelství Tigris 2003.
37. Státní zdravotní ústav. Evropská úřadovna Světové zdravotnické organizace Copenhagen. Program a Nadace CINDI: *Analýza rizik při práci. Příručka pro zaměstnavatele*. 3. doplněné a přepracované vydání. Praha: Fortuna 2002.